

det ikke er Flertallet bekendt, at den nævnte Lovbestemmelse tilfidsættes, men hvis det er Tilfældet, vil en Indskjærpelse ved en ny Lovbestemmelse næppe raade Bod derpaa; det vilde være hensigtsmæssigere at indskærpe Amtmændene at paase Bestemmelsens Overholdelse ved Efterhynet af Fæste-protokollerne, hvori Husmændenes Fæste- og Leiekontrakter ifølge bemeldte Forordnings § 11 skulle findes indførte.

Mindretallet (Casperen) beklager, at Flertallet har foreslaaet at negte Lovforslaget Overgang til 3die Behandling, og at det ikke i Forslaget har fundet mindste Grundlag at arbejde videre paa.

Mindretallet vilde meget have ønsket, at Flertallet, ligesom Mindretallet i Folkethinget, der har arbejdet paa dette Lovforslag i denne og tidligere Samlinger, havde erkendt det berettigede i, at Eierne af Huse paa Landet under visse Omstændigheder have Erstatningspligt overfor Leierne. Ganste vist kan Mindretallet ikke mene det er nok, som Folkethingsmindretallet har ment var tilstrækkeligt, kun at lade denne Erstatningspligt omfatte Forbedringer alene udførte efter Paabud fra Eierens Side, saaledes som dette er formuleret i ovennævnte Mindretals „Forslag til Lov om Forbedring af Leiehusmænds Kaar“ (Tillæg B., 1887—88, Pag. 1235) — men det havde formentlig været et Grundlag at arbejde videre paa i Lovforslagets Aand, særlig naar man ligesom Folkethingsmindretallet, der behandlede Lovforslaget i Samlingen 1886—87, gif ud fra, „at det vilde være i begge Parters Interesse at udleie paa en længere Aarrække, f. Ex. 10 Aar ad Gangen, og det ikke maatte anses for ubilligt eller paa nogen Maade gaaende Eierens Ret for nær, om en saadan Bestemmelse blev paabudt ved Lov“. (Tillæg B., 1886—87, Pag. 1842).

Da Mindretallet ikke tror, det er heldigt at lægge Fæstetvang paa Huse, skal man ikke komme nærmere ind paa Flertallets omfattende Undersøgelser af Forordningen af 21de

Februar 1702 angaaende denne Sag, men naar Flertallet med Hensyn til Fæstevæsenet i det hele taget tror, at man i Folkethinget er kommen bort fra den Anskuelse, at Livsfæste er mindre heldigt i økonomisk, social og politisk Henseende, og man nu der skulde mene, at Fæstevæsenet er en Institution, der paa Godserne bør bevares og udstrækkes videre — saa er dette vistnok langt fra rigtigt. En anden Sag er, om den Maade, hvorpaa denne Løsning hidindtil er sket ved Lovene af 19de Februar 1861 og 9de Marts 1872 og den Nedlæggelse af Bondejord, som har fundet Sted, efter Mindretallets Formening har været tilfredsstillende. Denne Ret til Inddragning af Bondejord og med fri Raadighed over samme, som ovenomtalte Love give Gods-eieren, har maasse været en for dyr Betaaling for at faae Fæstevæsenet løst.

Naturligvis maa Fæste i alle Henseender være en Fordel for Brugerne fremfor Leiebaade med kort og med længere Opsigelsesfrist, men Mindretallet ønsker dog ikke Fæstetvang paalagt Huslodderne, da dette vilde føre til, at Fæstevæsenet her atter længere hen vilde vanskeliggjøre den — ogsaa efter Flertallets Mening — heldigste Udvikling for Husmændene, nemlig Selveie.

Mindretallet tror derfor ikke, at Lovforslagets § 1 om Fæstetvang bør bibeholdes, og foreslaar denne Paragraf strøgen.

Det Samme er Tilfældet med § 2, der formentlig ikke er nødvendig, og Mindretallet kan derfor slutte sig til Flertallet, naar dette anser det for hensigtsmæssigere at indskærpe Amtmændene et Tilshn med, at Bestemmelsen i Forordningen af 27de Mai 1848 § 5 overholdes og ikke omgaaes.

Lovforslagets øvrige Paragrafer anser Mindretallet for heldige i økonomisk, politisk og moralsk Henseende og indstiller dem derfor til uforandret Vedtagelse.

Stjøndt Selveie og Arvefæste er i Fremgang, er der dog mange Tusinde Huslodder, der endnu ere under Fæste- eller Leievilkaar, og da man kan gaa ud fra, at Størstedelen af Fæstehusene efter Fæstets